

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Son açıklanan uluslararası ekonomik verilerde, Türkiye'nin %36,06 oranla dünyada gıda enflasyonunda birinci sırada yer aldığı görülmüştür. Bu durum, ülkemizde gıda fiyatlarının yalnızca küresel ekonomik koşullarla açıklanamayacak ölçüde hızlı arttığını, vatandaşın alım gücünün ciddi biçimde azaldığını ve tarımda yapısal bir krizin derinleştiğini göstermektedir.

Öte yandan, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi (Tarım-GFE) verilerine göre, Ağustos ayında tarımsal girdi maliyetleri aylık bazda %1,3, yıllık bazda ise %34,09 artmıştır. Aylık bazda en yüksek artış %3,94 ile gübre ve toprak geliştiricilerde gerçekleşmiştir.

Gıda enflasyonundaki bu olağanüstü artışın nedenlerinin, tarım politikalarındaki eksikliklerin, üretici ve tüketici arasındaki fiyat farklarının, ithalata dayalı yanlış uygulamaların ve denetim yetersizliklerinin bütün yönleriyle araştırılarak kalıcı çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını arz ederim. 20.10.2025

Ayhan BARUT
Adaça Milletvekili

Sergin TANRIKULU
Diyarbakır Mu.

Ömer Şahin Güner
Niğde Mu.

Abdülkerim Öner
Ardahan Mu.

Babir Başer
Malatya

Ömer TASCER
Ankara Mu.

Semra DİNLER
Ankara Mu.

Talat Dincer
Malatya Mu.

Ahmet BOY YAZGAN
Edirne Mu.

İlhami Özen AYGUN
Tatarlı Mu.

Özcan ÖZKAN
Kastamonu Mu.

Mustafa ÖZGÖR
İstanbul Mu.

Bulut

CUMHURİYET HALKI PARTİSİ
1923
GRUP BAŞKANLIĞI

GEREKÇE:

Türkiye, tarihinin en ağır ekonomik krizlerinden birini yaşamakta; bu krizin en somut yansıması da halkın sofrasına gelen zamlar ve artan gıda fiyatlarıdır. Uluslararası verilere göre Türkiye, %36,06 oranla dünyada gıda enflasyonunun en yüksek olduğu ülke olmuştur. Türkiye'yi %27,3 ile Arjantin, %9,46 ile Rusya, %7,2 ile Japonya, %6,6 ile Brezilya izlemektedir. Gelişmiş ülkelerde bu oran %2 ile %4 arasında seyrederken, Türkiye'nin oranı dünya ortalamasının yaklaşık 10 katına ulaşmıştır.

Öte yandan, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi (Tarım-GFE) verilerine göre, Ağustos ayında tarımsal girdi maliyetleri aylık bazda %1,3, yıllık bazda ise %34,09 artmıştır.

Aylık bazda en yüksek artış %3,94 ile gübre ve toprak geliştiricilerde gerçekleşmiştir.

Gıda enflasyonunun bu denli yüksek olmasının ardında;

Tarımsal üretim maliyetlerindeki fahiş artışlar, destekleme politikalarının yetersizliği, girdi fiyatlarının döviz bağımlılığı, yanlış ithalat politikaları, tarım alanlarının amaç dışı kullanımı gibi bir dizi yapısal sorun bulunmaktadır.

Çiftçi üretemez hale gelmiş, köylü toprağını terk etmiş, tarımsal üretim her geçen yıl daralmıştır. Mazot, gübre, tohum, ilaç, yem ve enerji fiyatlarındaki kontrolsüz artış üreticiyi üretimden uzaklaştırmıştır. Buna karşın, üreticiden düşük fiyata alınan ürün, tüketiciye katlanarak ulaşmakta; üretici-tüketici fiyat farkı kimi ürünlerde yüzde 400'lere varmaktadır.

Örneğin; Üreticiden 5 TL'ye alınan domates, markette 40 TL'ye satılmakta, bu tablo, piyasada hem denetimsizliği hem de araçların haksız kazanç mekanizmasını açıkça ortaya koymaktadır.

Gıda enflasyonu sadece bir ekonomik sorun değil, aynı zamanda sosyal bir güvenlik sorunudur. Çünkü gıda fiyatlarındaki artış, toplumun geniş kesimlerinin beslenme hakkını tehdit etmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre bile, dört kişilik bir ailenin açlık sınırı asgari ücretin üzerindedir. Bağımsız araştırmalar ise çok daha çarpıcı sonuçlara işaret etmektedir:

Vatandaşın et, süt, peynir, yumurta gibi temel protein kaynaklarına erişimi azalmış; çocuklarda yetersiz beslenme oranı yükselmiştir.

Öte yandan, tarımda dışa bağımlı hale gelmesiyle birlikte, ithalat politikaları yerli üreticiyi zayıflatmakta ve döviz kurlarındaki dalgalanmalar gıda fiyatlarını doğrudan etkilemektedir. Tarımsal üretim planlamasının olmayışı, ürün fazlası veya eksikliği gibi dengesizliklere yol açmakta, bu da fiyat oynaklığını artırmaktadır.

Bu nedenlerle, Türkiye'nin gıda enflasyonunda dünya birincisi olmasının arka planında yalnızca ekonomik kriz değil, aynı zamanda tarımsal yönetim krizi bulunmaktadır. Bu krizin aşılması, ancak şeffaf, planlı, üretici merkezli ve kamu yararını önceleyen politikalarla mümkündür.

Türkiye'de gıda enflasyonunun neden olduğu tarımsal üretim ve arz zincirindeki yapısal bozuklukların, üretici maliyetlerinin artış sebeplerinin, fahiş fiyat artışlarına neden olan piyasa mekanizmalarının, gıda ithalat politikalarının yerli üretime etkilerinin, destekleme politikalarının yetersizliklerinin, TÜİK ve bağımsız kurumlar arasındaki veri farklılıklarının, fiyat denetimlerinin ve kamusal kontrolün etkinliğinin bütün ayrıntılarıyla incelenmesi ve gıda fiyat istikrarının sağlanmasına yönelik kalıcı çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulması büyük önem taşımaktadır.

